

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 16 listopada 2017 r.

sprawy **M.Z.**

skazanego z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 12 kwietnia 2017 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 30 września 2016 r.,

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,

2. zwolnić skazanego M.Z. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

M.Z. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 7 stycznia 2014 r. w [...] w sklepie SEPHORA mieszczącym się w Centrum Handlowym [...] w [...], dokonał zaboru w celu przywłaszczenia dwóch zestawów promocyjnych kosmetyków marki GULERLAIN „Le Petite Roben Noire” o łącznej sumie strat 490 zł na szkodę Sephora Polska Spółka z o.o. z siedzibą w [...], przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.;

2. w dniu 11 czerwca 2014 r. w [...], używając przemocy wobec C.Z. polegającej na biciu pięściami w tył głowy, trzymaniu za twarz i podrapaniu twarzy, powodując u niej obrażenia ciała w postaci urazu prawej okolicy skroniowej oraz zadrapań na twarzy skutkujących rozstrojem zdrowia na okres nie przekraczający 7 dni, zabrał w celu przywłaszczenia pokrzywdzonej pieniądze w kwocie 50 zł, doprowadzając ją w ten sposób do stanu bezbronności, zmuszając ją tym samym do wykonania telefonu do M.K. i przekazania zdeponowanych u niej pieniędzy należących do pokrzywdzonej w kwocie 50 zł, czym działał na szkodę C.Z., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w [...] wyrokiem z dnia 30 września 2016 r., uznał M.Z. za winnego popełnienia czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za ten czyn na podstawie wskazanych przepisów skazał go, zaś na podstawie art. 278 § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W ramach czynu zarzucanego w pkt 2 aktu oskarżenia, Sąd uznał oskarżonego za winnego tego, że w dniu 11 czerwca 2014 r. w [...], używając przemocy wobec C.Z. polegającej na biciu pięściami w tył głowy, trzymaniu za twarz i podrapaniu twarzy, powodując u wymienionej obrażenia ciała w postaci urazu prawej okolicy skroniowej oraz zadrapań na twarzy skutkujących rozstrojem zdrowia na okres nieprzekraczający 7 dni, zmuszając ją tym samym do wykonania telefonu do M.K. i przekazania zdeponowanych u niej pieniędzy należących do pokrzywdzonej w kwocie 50 zł, zabrał w celu przywłaszczenia pokrzywdzonej pieniądze w kwocie 50 zł, czym działał na szkodę C.Z., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie wskazanych przepisów skazał go, zaś na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., Sąd połączył orzeczone kary jednostkowe i orzekł karę łączną w wysokości 3 lat pozbawienia wolności,

zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 12 czerwca 2014 r. do dnia 7 października 2014 r., przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równy jednemu dniowi kary pozbawienia wolności.

Zaskarżonemu apelacją wyrokowi obrońca oskarżonego, co do czynu opisanego w pkt 1, zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia, który miał istotny wpływ na jego treść, polegający na błędnym przyjęciu przez Sąd Rejonowy, że czyn zarzucony M. Z. nie stanowił przypadku mniejszej wagi w rozumieniu przepisu art. 278 § 3 k.k.

Co do czynu opisanego w pkt 2 obrońca podniósł zarzut:

1. naruszenia przepisów postępowania karnego, mającego istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

- art. 7 k.p.k. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, złamanie zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego i uznanie w sposób tendencyjny za w pełni wiarygodny materiał dowodowy w postaci zeznań świadków w części obciążającej oskarżonego, jednocześnie odmowę im wiarygodności w tej części, w jakiej przemawiały na jego korzyść;

- art. 201 k.p.k. poprzez uznanie dowodu w postaci opinii psychologicznej (k. 580) za rzetelną i wiarygodną pomimo faktu, iż wnioski sformułowane przez biegłego w ewidentny sposób wykraczały poza tezę dowodową oraz wiedzę specjalistyczną;
a w konsekwencji również:

2. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia, który miał istotny wpływ na jego treść, polegający na błędnym przyjęciu przez Sąd Rejonowy, że oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 280 k.k., w szczególności, iż używając przemocy wobec pokrzywdzonej umyślnie spowodował u niej obrażenia ciała i zabrał w celu przywłaszczenia pieniądze w kwocie 50 zł, a także doprowadził ją do stanu bezbronności i zmusił do przekazania pieniędzy za pośrednictwem sąsiadki;

3. niezależnie od zarzutów zmierzających do podważenia prawidłowości ustalonego w sprawie stanu faktycznego, zaskarżonemu wyrokowi co do czynu opisanego w pkt 2, obrońca oskarżonego zarzucił również rażącą niewspółmierność orzeczonej

kary 3 lat pozbawienia wolności, pomimo iż okoliczności sprawy w ewidentny sposób przemawiały, jego zdaniem, za zastosowaniem instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary na podstawie przepisu art. 60 § 2 k.k. i wymierzeniem kary poniżej granicy ustawowego zagrożenia lub kary łagodniejszego rodzaju.

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części:

1. co do pkt 1 - poprzez przyjęcie, iż czyn oskarżonego stanowi przypadek mniejszej wagi i wyczerpuje dyspozycję przepisu art. 278 § 1 i 3 k.k. oraz wymierzenie oskarżonemu w miejsce orzeczonej kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, kary łagodniejszego rodzaju.
2. co do pkt 2 - poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie poprzez:
 - a) wyeliminowanie z opisu czynu stwierdzenia, iż oskarżony zabrał w celu przywłaszczenia pokrzywdzonej pieniądze w kwocie 50 zł,
 - b) zmianę kwalifikacji prawnej czynu z przepisu art. 280 § 1 k.k. na przepis art. 282 k.k.,
 - c) wymierzenie oskarżonemu na podstawie przepisów art. 282 k.k. w zw. z art. 60 § 6 k.k. kary łagodniejszego rodzaju.

Wniósł także o uchylenie rozstrzygnięcia o karze łącznej.

Po rozpoznaniu wniesionej przez obrońcę oskarżonego apelacji, Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2017 r., zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że:

- uchylił orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności;
- uchylił orzeczenie dotyczące czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. umorzył w tym zakresie postępowanie przeciwko oskarżonemu;
- złagodził karę pozbawienia wolności orzeczoną za czyn z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. do 2 lat pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet, w myśl art. 63 § 1 k.k., okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 12 czerwca 2014 r. do dnia 7 października 2014 r. W pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Także z tym orzeczeniem nie zgodził się obrońca M.Z. i we wniesionej na jego korzyść kasacji, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w części dotyczącej

skazania za czyn z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., podniósł zarzut rażącej obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 282 k.k. w zw. z art. 283 k.k., mającej decydujący wpływ na treść wyroku, a polegającej na:

1) rażąco wadliwym przyjęciu, że zachowanie M.Z. wyczerpało znamiona przestępstwa rozboju opisanego w art. 280 § 1 k.k. a nie przestępstwa wymuszenia rozbójniczego z art. 282 k.k. (względnie w zw. z art. 283 k.k.), w następstwie:

- ustalenia błędnego momentu zawładnięcia mieniem przez sprawcę;
- pominięcia tego, że w realiach sprawy zawładnięcie kwotą 50 zł nie nastąpiło natychmiast po zastosowaniu przemocy, co jest warunkiem koniecznym dla zaistnienia przestępstwa rozboju;
- wadliwej oceny okoliczności wydania przez C. Z. dyspozycji przekazania M. Z. przez świadka M. K. kwoty 50 zł, szczególnie w kontekście braku znamienia „bezpośredniości” między zastosowaniem przemocy a wydaniem mienia, jak również przerwania bezpośredniego związku między zastosowaniem przemocy a wydaniem mienia poprzez zaistnienia „ogniwa pośredniego” jakim w realiach tej sprawy było zachowanie (dyspozycja) C.Z. względem świadka M.K.;
- zaniechania uznania przypisanego skazanemu czynu za wypadek mniejszej wagi w rozumieniu art. 282 k.k. w zw. z art. 283 k.k. mimo dostrzeżenia przez Sądy obu instancji okoliczności wskazujących na niewielki stopień szkodliwości społecznej czynu.

Mając na uwadze podniesione zarzuty obrońca wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę skazanego kasacja jest oczywiście bezzasadna.

Przypomnieć należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a powody jej wniesienia określa przepis art. 523 k.p.k. Wzruszenie prawomocnego orzeczenia w jej drodze możliwe jest jedynie w wypadku stwierdzenia rażącego naruszenia prawa materialnego lub procesowego, jeśli mogło ono mieć istotny

wpływ na treść orzeczenia. Podnieść należy, że Sąd Okręgowy, stosując się do nakazu wyrażonego w art. 433 § 2 k.p.k., rozpoznał apelację, a w uzasadnieniu orzeczenia, zgodnie z wymogiem określonym w art. 457 § 3 k.p.k., podał dlaczego uznał zarzuty podniesione przez obrońcę zarzuty za niezasadne. Z lektury kasacji wynika, że jej autor nie stawia Sądowi odwoławczemu zarzutu obrazy wyżej wymienionych przepisów, a jedynie, iż Sąd ten „błędnie uznał, że zachowanie M.Z. wyczerpało dyspozycję przestępstwa rozboju zamiast wymuszenia rozbójniczego” (k. 3 kasacji).

Sąd Najwyższy niejednokrotnie stawał na stanowisku, że obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu lub niezastosowaniu, w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można mówić więc o naruszeniu przepisów prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę. Stawiany w kasacji zarzut obrazy prawa materialnego sprowadza się w swojej istocie próby do wykazania, że skazany M.Z. swoim działaniem dopuścił się wymuszenia rozbójniczego, które mogłoby być zakwalifikowane jako czyn z art. 282 k.k. (względnie w zw. z art. 283 k.k.) i de facto jest kwestionowaniem w tym zakresie poczynionych ustaleń faktycznych, nie znajdującym umocowania w zgromadzonym materiale dowodowym. Analiza zarzutu obrońcy wskazującego na rzekomą obrazę przepisu art. 280 § 1 k.k., mającą polegać na błędnej subsumcji ustaleń faktycznych pod normę ustawy karnej materialnej (generalnie zarzut ten jest powtórzeniem zarzutu i argumentacji zawartych w apelacji obrońcy), jest niczym innym jak polemiką z ustaleniami faktycznymi poczynionymi w sprawie. Nie budzi żadnych wątpliwości, że procedujące w sprawie Sądy nie dopuściły się tego rodzaju błędu. Stanowisko Sądu Rejonowego w tym zakresie zostało w pełni zaaprobowane przez Sąd odwoławczy, który uznał za swoje ustalenia, zgodnie z którymi skazany M.Z. udał się do sąsiadki M.K. po to, aby ta dała mu zdeponowane u niej przez babkę C. Z. pieniądze. Skazany miał świadomość, że jego babcia przechowywała swoje pieniądze u sąsiadki M.K. (k.498/tom III z wyjaśnień złożonych przed Sądem; na etapie postępowania przygotowawczego wyjaśnił, że trzyma ona pieniądze u sąsiadki, bo boi się, że on je jej podbierze (k.59/tom I). Konieczność udania się do

sąsiadki po pieniądze stanowiła nierozdzielalną konsekwencję użycia przemocy wobec babci w celu natychmiastowego uzyskania pieniędzy. Sąd podkreślił, że zastosowanie przez skazanego przemocy nie miało na celu zawładnięciem 50 zł w dalszej przyszłości, ale „niezwłocznie”. Zachowanie skazanego M.Z. wyczerpało znamiona ustawowe czynu z art. 280 § 1 k.k., nie zaś wymuszenia rozbójniczego z art. 282 k.k. (trudno byłoby uznać za wymuszenie rozbójnicze sytuację, w której stosuje się przemoc na osobie strażnika bankowego, w celu wydania przez niego dyspozycji innemu strażnikowi do niezwłocznego wydania pieniędzy napastnikowi). Różnica między rozbojem a wymuszeniem rozbójniczym polega m.in. na tym, że w przypadku wymuszenia rozbójniczego zadysponowanie mieniem następuje w przyszłości, pod groźbą spełnienia uprzednio zapowiedzianego gwałtu na osobie lub w wyniku uprzedniego zastosowania przemocy przez sprawcę. W realiach rozważanej sprawy nie ma odstępu między stosowaniem przemocy a zaborem pieniędzy. W wyniku stosowania przemocy pokrzywdzona telefonuje do sąsiadki i poleca niezwłoczne przekazanie swoich pieniędzy skazanemu, który od razu je zabiera. Zwartość zachowania skazanego, wynikająca z zamiaru towarzyszącemu jego działaniom - stosując przemoc, chciał zabrać swojej babci pieniądze - tożsamość miejsca i czasu działania, przesądziły o trafnym zakwalifikowaniu jego zachowania, jako rozboju.

Także zarzut niezastosowania przez Sąd art. 283 k.k. należy uznać za oczywiście bezzasadny. Zarzut obrazy przepisu art. 283 k.k. miałby rację bytu, gdyby sąd meriti poczynił ustalenia wskazujące na niewielki stopień szkodliwości społecznej czynu przez pryzmat przesłanek art. 115 § 2 k.k. i nie zastosował do czynu przypisanego skazanemu art. 283 k.k., co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca, zatem zarzut ten w istocie sprowadza się do kwestionowania ustaleń faktycznych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie